

บทที่ 6
เครื่องมือช่วยในการจัดการการเงิน

หัวข้อเรื่อง	ข้อมูลทางการเงิน
	งบรายได้
	งบดุล
	งบเงินสดหมุนเวียน
	การวางแผนการเงินล่วงหน้า
	ประมาณการเงินสดหมุนเวียน
	ประมาณการงบดุล
	ประมาณการงบรายได้

- วัตถุประสงค์ เมื่อศึกษาบทที่ 6 จบแล้ว นักศึกษาสามารถ
1. อธิบายประโยชน์ของการมีข้อมูลทางการเงินของฟาร์มได้
 2. อธิบายและทำบัญชีประเภทต่าง ๆ ของฟาร์มได้
 3. ทำประมาณการการเงินเพื่อการวางแผนการผลิตและรายได้ของฟาร์มได้

บทที่ 6

เครื่องมือช่วยในการจัดการการเงิน

ข้อมูลทางการเงิน

ข้อมูลหรือข่าวสารทางการเงินเป็นสิ่งหนึ่งที่จะช่วยในการตัดสินใจทางการเงิน เกษตรกรควรมีข้อมูลที่ถูกต้องแน่นอนเกี่ยวกับการเงินและกิจกรรมของธุรกิจ การจับบันทึกข้อมูลที่ถูกต้องมีประโยชน์ดังนี้คือ

1. ช่วยในการประเมินฐานะทางการเงินของฟาร์มได้ และจะเกี่ยวข้องไปถึงจุดหมายของฟาร์มคือทำให้ทราบถึงกำไรของฟาร์ม

2. เป็นการวัดการกระทำทางเศรษฐกิจ (economic performance) ว่าก้าวหน้าแค่ไหน

3. ช่วยควบคุมการดำเนินงานประจำวันของฟาร์ม

4. ประเมินการเลือกหากรณีเพื่อการควบคุมทรัพยากร

การวัดและการเปรียบเทียบฐานะการเงินโดยใช้ข้อมูลทางการเงินหรือทางบัญชีปกติจะใช้ระยะเวลาเหมือนกัน ธุรกิจส่วนใหญ่จะถือเอารอบ 1 ปี เป็นมาตรฐาน ธุรกิจฟาร์มก็ถือรอบ 1 ปี ในการทำบัญชีฟาร์มเหมือนกันด้วย เหตุผลทางด้านกายภาพ (physical reasons) มีความสำคัญพอๆ กับเหตุผลทางด้านเศรษฐกิจ (economic reasons) กล่าวคือ การผลิตทางการเกษตรต้องอาศัยฤดูกาล การตลาดผลิตผลเกษตรก็เป็นฤดูกาล ในบทนี้เราจะกล่าวถึงการใช้เครื่องมือในทางบัญชีช่วยวัดการเงินของฟาร์มและแสดงรูปแบบการใช้เครื่องมือเหล่านี้ ส่วนการใช้ข้อมูลในทางบัญชีเพื่อวิเคราะห์ฐานะการเงินของฟาร์มจะได้กล่าวในบทที่ 7

บัญชีฟาร์มที่สำคัญเกษตรกรควรทราบและสามารถจะทำได้มีอยู่ 3 ชนิดคือ

1. งบรายได้ (Income Statement)
2. งบดุล (Balance Sheet)
3. งบเงินสดหมุนเวียน (Cash Flow Statement)

1. งบรายได้

วัตถุประสงค์แรกของการดำเนินธุรกิจฟาร์มก็คือ การหากำไร ดังนั้นสิ่งแรกที่จะต้องทำก็คือ การวัดหรือการสรุปกำไรตามระยะเวลาในทางบัญชีที่ระบุไว้ดังที่กล่าวข้างต้น การสรุปกำไรนอกจากจะสรุปปีละครั้งก็อาจจะสรุปเป็นรายบักซ์ รายเดือน รายสามเดือน หรือรายครึ่งปีก็ได้แล้วแต่ประเภทของธุรกิจ การสรุปกำไรมีชื่อต่างๆ กันไปเช่น งบรายได้ (Income Statement) งบการดำเนินงาน (Operating Statement) และงบกำไรขาดทุน (Profit and Loss Statement) วัตถุประสงค์สำคัญก็เพื่อที่จะวัดมูลค่าสุทธิของการผลิตในฟาร์มตลอดระยะเวลาที่ปรากฏทางบัญชี ดังตัวอย่างของงบรายได้ตารางที่ 6.1

ตารางที่ 6.1

งบรายได้

ของฟาร์ม ก. ตั้งแต่ 1 มกราคม 2531 — 31 ธันวาคม 2521

รายได้จากการดำเนินงาน		รายจ่ายจากการดำเนินงาน	
	(บาท)		(บาท)
จากการขายปศุสัตว์		อาหารสัตว์	4,600
วัวเนื้อ 18 ตัว	18,400	ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับปศุสัตว์	250
แม่วัว 1 ตัว	1,330	(ค่าผสมพันธุ์สัตว์ ค่ายา ฯลฯ)	
รวม	<u>19,730</u>	ค่าเมล็ดพันธุ์	900
จากการขายพืช		ค่าปุ๋ยและยาฆ่าแมลง	3,600
ข้าวโพด 7,250 กก.	14,400	ค่าซ่อมแซมเครื่องจักร	1,800
ฝ้าย 450 กก.	2,640	ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	2,000
มันสำปะหลัง	1,530	ค่าแรงงาน	4,100
รวม	<u>18,570</u>	ค่าน้ำค่าไฟ (สำหรับฟาร์ม)	900
รายได้อื่นๆ ของฟาร์ม		ภาษี	1,000
เงินช่วยเหลือจากรัฐบาล	12,300	ประกัน	1,200
อื่นๆ	—	ดอกเบี้ย	5,850
รวม	<u>12,300</u>	ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	1,050
รายได้จากฟาร์มทั้งหมด	<u>50,600</u>	รายจ่ายของฟาร์มทั้งหมด	<u>34,750</u>
		กำไรเบื้องต้นจากการดำเนินงาน	15,850

ปรับการเปลี่ยนแปลงในทรัพย์สินคงเหลือ (Inventory)

	อาหารสัตว์ (บาท)	ปศุสัตว์ (บาท)	พืช (บาท)	ของเบ็ดเตล็ด (บาท)	
ทรัพย์สินต้นปี	2,100	12,400	3,100	1,100	
ทรัพย์สินปลายปี	<u>4,500</u>	<u>13,700</u>	<u>3,300</u>	<u>1,000</u>	
การเปลี่ยนแปลงสุทธิ	+ 2,400	+ 1,300	+ 200	- 100	(±) + <u>3,800</u>
		กำไรสุทธิจากการดำเนินงาน			19,650

ปรับการเปลี่ยนแปลงในทรัพย์สินที่เป็นทุน (Capital items)

	เครื่องมือและ เครื่องจักรกล (บาท)	อาคาร โรงเรือน (บาท)	ปศุสัตว์ พันธุ์ (บาท)	(บาท)
ทรัพย์สินต้นปี	28,500	15,000	42,650	
บวก ซื้อ	5,500	—	—	
หัก ขาย	—	—	—	
ทรัพย์สินปลายปี	<u>30,000</u>	<u>14,000</u>	<u>44,800</u>	
	- 4,000	- 1,000	2,150	- <u>2,850</u>
		กำไร (ขาดทุน) จากการทำฟาร์ม		16,800
		รายได้นอกฟาร์ม		<u>1,300</u>
		รวมเป็นรายได้ที่หามาได้ทั้งสิ้น		18,100
		ใช้จ่ายในครอบครัวและจ่ายภาษีเงินได้		<u>8,150</u>
		เหลือเป็นรายได้ที่จะเป็นทุนในฟาร์มต่อไป		<u>9,950</u>

ด้านรายได้จากการดำเนินงาน (Operating Receipts) ควรจะแยกประเภทการขายว่าเป็นการขายปศุสัตว์ การขายพืช แล้วแต่ละประเภทก็แยกเป็นรายการขายย่อยๆ ระบุให้ชัดเจนไปว่าขายปศุสัตว์ชนิดใด พืชอะไร หรือแม้แต่เกษตรกรจะเห็นสำคัญ แล้วรวม (subtotal)

มูลค่าขายแต่ละประเภทไม่ว่าจะเป็นการขายได้เงินสดหรือได้เงินแต่ในทางบัญชี รายได้อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับฟาร์ม เช่นเงินช่วยเหลือจากรัฐบาลในกรณีที่ปีใดพืชผลเสียหาย หรือราคาตกต่ำ รัฐบาลได้จ่ายเงินช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษตลอดจนเงินอุดหนุนการปลูกพืชผลที่องค์การใดหรือผู้ใดให้ก็ตาม ก็ควรจะแยกไว้เป็นอีกรายการหนึ่ง

ส่วนรายได้ที่ไม่เกี่ยวกับการขายผลผลิตของฟาร์ม เช่น การขายทรัพย์สินประเภทเครื่องมือเครื่องจักร อาคารโรงเรือน ฯลฯ ควรจะแยกไว้ต่างหากเพราะเกี่ยวกับการเสียภาษี รายได้นอกฟาร์ม (off farm income) เช่นเกษตรกรอาจจะเอาเวลาว่างรับจ้างทำงานอย่างอื่น ก็ควรจะแยกออกจากรายได้เบื้องต้น (gross farm receipts) หรือรายได้จากการดำเนินงานฟาร์ม เช่นกัน ทั้งนี้เพื่อที่จะได้ทราบถึงกำไรที่แท้จริงในการทำฟาร์ม (profit from operation) รายได้นอกฟาร์มเมื่อบวกเข้ากับกำไรที่เกิดจากการทำฟาร์มก็จะเป็นรายได้ที่เกษตรกรหาได้ทั้งสิ้น

ด้านรายจ่ายในการดำเนินงาน (Operating Expenses) รวมถึงการซื้อปัจจัยการผลิตประจำปีทั้งหมด เช่น อาหารสัตว์ ปุ๋ย ยาเคมี เชื้อเพลิง ค่าซ่อมเครื่องมือเครื่องใช้ ค่าเช่า ภาษี ดอกเบี้ย ค่าแรง ฯลฯ เป็นต้น การซื้อทรัพย์สินใหม่ เช่น เครื่องจักร ปศุสัตว์พันธุ์ วัวนม ไม่ใช่รายจ่ายในการดำเนินงาน เพราะเป็นการลงทุนในทรัพย์สิน ค่าใช้จ่ายของทรัพย์สินดังกล่าวนี้จะคิดเป็นปี ๆ ไปในรูปค่าเสื่อมราคาหรือค่าสึกหรอ (depreciation) ค่าใช้จ่ายนี้จะใส่ไว้ในหัวข้อการปรับการเปลี่ยนแปลงในทรัพย์สินที่เป็นทุน (Adjustment for Capital Items)

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั้งหมดจะนำไปหักออกจากรายได้จากการดำเนินงานก็จะเป็นกำไรเบื้องต้นจากการดำเนินงาน (Net income from operation) ตัวเลขนี้เกษตรกรต้องรวมทรัพย์สินที่เหลือระหว่างปี จากตารางที่ 6.1 ทรัพย์สินคงเหลือหรือทรัพย์สินหมุนเวียน (Inventory or Current Assets) มีมูลค่า 3,800 บาท เมื่อนำมารวมกับกำไรเบื้องต้น จำนวน 15,850 บาท ก็จะได้เป็นกำไรสุทธิจากการดำเนินงาน 19,650 บาท ต่อไปก็รับเข้ากับ การเปลี่ยนแปลงในทรัพย์สินที่เป็นทุนหรือทรัพย์สินถาวร (Capital or Fixed Assets) การเปลี่ยนแปลงในทรัพย์สินถาวรนี้รวมถึงค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินนั้นในปีที่ดำเนินงาน เมื่อปรับแล้ว ก็จะได้เป็นกำไร (หรือขาดทุน) จากการทำฟาร์ม (Profit & loss from operation) จากตาราง มูลค่าของทรัพย์สินถาวรลดลง 2,850 บาท ทำให้กำไรจากการทำฟาร์มเหลือเพียง 16,800 บาท

กำไรจากการทำฟาร์มที่ปรากฏอยู่ในงบรายได้ขึ้นเป็นผลตอบแทนสุทธิให้แก่เจ้าของฟาร์มในการใช้ทรัพยากร คือ ที่ดิน หุ่น แรงงาน และการจัดการลงไปในธุรกิจฟาร์ม กำไรอันนี้ผู้เกี่ยวข้องด้านการจัดการฟาร์มพยายามที่จะจัดสรรให้ (allocate) ระหว่างทรัพยากรที่กล่าวข้างต้นตามผลผลิตภาพของแต่ละประเภทที่คาดว่าจะได้หรือตามราคาตลาดของมัน แต่การจัดสรรเช่นนี้อาจจะมีประโยชน์จำกัดในการชี้ให้เห็นถึงปัญหาการเงินของฟาร์ม ดังนั้น เราควรจะแยกรายได้สำหรับที่จะเอาไปจัดสรรโดยหักรายจ่ายในครอบครัวออกไปเสียก่อน ที่เหลือจึงค่อยนำไปจัดสรร

การแยกค่าใช้จ่ายของครอบครัวออกจากค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานฟาร์มเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งถ้าฟาร์มกระทำเป็นส่วน ผู้เป็นหุ้นส่วนมีภาระผูกพันกับภาษีเงินได้ซึ่งเป็นภาษีเงินได้ส่วนบุคคลแตกต่างหากจากธุรกิจ การเสียภาษีเงินได้จึงคล้ายกับรายจ่ายภายในครอบครัวไม่ใช่รายจ่ายของฟาร์ม ควรจะเอารายจ่ายในครอบครัวและภาษีเงินได้ไปหักออกจากรายได้ทั้งสิ้นที่มาได้จากการทำฟาร์มและนอกฟาร์ม ที่เหลือจึงจะเป็นรายได้ที่เกษตรกรจะใช้เป็นทุนต่อไป หรือไปชำระหนี้ถ้าเกษตรกรมีหนี้สิน

การหักค่าเสื่อมราคา (Computing Depreciation)

ค่าเสื่อมราคา (Depreciation) คือ ส่วนที่ถูกตัดออกจากต้นทุนของทรัพย์สินให้เป็นค่าใช้จ่ายที่หักออกจากงบรายได้หรือกำไรขาดทุนประจำปี นับเป็นความสะดวกลงทางบัญชี ซึ่งต้นทุนการซื้อทรัพย์สินที่มีอายุการใช้งาน (economic life) มากกว่า 1 ปี ถูกตัดออกตามส่วนที่ได้กะประมาณอายุการใช้งานเอาไว้ ทรัพย์สินที่มีค่าเสื่อมเป็นทรัพย์สินที่มีตัวตน เช่น เครื่องจักร อาคาร โรงเรือน ปศุสัตว์ เป็นต้น การที่ต้องลดต้นทุนของทรัพย์สินดังกล่าวลงเนื่องจากสาเหตุดังต่อไปนี้

1. ขำรุค เสียหาย หรือเสื่อมไปเนื่องจากการใช้ทรัพย์สินนั้น
2. เสื่อม สูบลงไปเองตามธรรมชาติ เนื่องจากดินฟ้าอากาศหรือสิ่งแวดล้อม
3. ล้าสมัยหรือกำลังจะพ้นสมัย เช่น เครื่องมือเครื่องจักรต่าง ๆ
4. สมรรถภาพลดลง เนื่องจากมีอายุมากขึ้น เช่น ปศุสัตว์พันธุ์

ค่าเสื่อมราคาจะสะท้อนให้เห็นถึงมูลค่าของทรัพย์สิน ลดลงอย่างแท้จริงในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ทรัพย์สินต่างกันจะคิดค่าเสื่อมในอัตราต่างกันอันเป็นผลมาจากการใช้ การรักษา การ

ถ้าสมมุติ เป็นต้น ค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินจะตั้งไว้เป็นเงินสดจากรายได้รวมของฟาร์ม ผลก็คือจะไปลดกำไรในทางบัญชีของฟาร์มแต่จะไม่ลดเงินสดที่ฟาร์มได้รับในกรณีที่ฟาร์มจะต้องเสียภาษีเงินได้ ค่าเสื่อมราคาจะช่วยให้ยอดเงินได้ที่จะนำไปคิดภาษีลดลง ดังนั้นการคิดค่าเสื่อมราคาจึงให้ประโยชน์เกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้ของเกษตรกร เกษตรกรจะเหลือเงินสดสุทธิมากขึ้นหลังจากเสียภาษีแล้ว

วิธีคำนวณหาค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินอาจทำได้ 3 วิธีคือ

1. วิธีเส้นตรง (Straight line method) วิธีนี้ใช้อยู่ในฟาร์มทั่วไปเพราะเป็นวิธีคำนวณที่ง่ายที่สุดและได้ผลพอใช้ ค่าเสื่อมราคาที่ใช้ตามวิธีนี้จะเท่ากันทุกปีจนหมดอายุของทรัพย์สินนั้น ดังนั้นอายุการใช้งานของทรัพย์สินจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องประมาณให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง และจะต้องประมาณราคาซากของทรัพย์สินหลังจากหมดอายุการใช้งานแล้วให้ใกล้เคียงความจริงด้วย

สูตรในการคำนวณคือ

$$D_s = \frac{OC - SV}{n}$$

D_s คือ ค่าเสื่อมราคาแบบเส้นตรง

$o c$ คือ ต้นทุนทรัพย์สินที่ซื้อมา (Original cost)

$s v$ คือ มูลค่าซากของทรัพย์สินที่คาดว่าจะได้ (Projected salvage value of the assets)

n คือ อายุของทรัพย์สินที่คาดว่าจะใช้งานได้

(Expected life of the assets)

ตัวอย่าง ซอรรถแทรกเตอร์คันหนึ่งราคา 150,000 บาท ประมาณค่าจะใช้งานได้ 10 ปี เมื่อครบ 10 ปีจะขายแทรกเตอร์คันนั้นได้ประมาณ 5,000 บาท ให้หาค่าเสื่อมราคาแทรกเตอร์

$$\text{สูตร } D_s = \frac{OC - SV}{n}$$

$$\text{ค่าเสื่อมราคาแรดแทรกเตอร์ตปีละ} = \frac{150,000 - 5,000}{10}$$

$$= 14,500 \text{ บาท}$$

หรือ 10 % ต่อปี

2. วิธีคิดตามยอดคงเหลือที่ลดลงตามลำดับ (Double declining balance method) วิธีนี้คิดค่าเสื่อมราคาปีแรกสูงและจะค่อยลดต่ำลง ๆ ในปีต่อไป การคิดเช่นนี้เพราะถือว่าทรัพย์สินและค่าซ่อมแซมบำรุงรักษา มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด คือระยะเริ่มแรกของการใช้ทรัพย์สิน ทรัพย์สินยังใหม่อยู่ ค่าซ่อมแซมบำรุงรักษาย่อมมีน้อย ก็ควรคิดค่าเสื่อมราคาให้มาก ส่วนระยะปีหลัง ๆ ทรัพย์สินเก่าลงและใช้งานมานานมาก ค่าซ่อมแซมรักษาก็ก่อมากข้น ฉะนั้นควรคิดค่าเสื่อมราคาให้น้อยลงเป็นการชดเชยกัน ทำให้ไม่เกิดความเหลื่อมล้ำในการคิดกำไรประจำปี

สูตรในการคำนวณคือ

$$D_d = \frac{2R}{n}$$

D_d คือ ค่าเสื่อมราคาแบบคิดตามยอดคงเหลือ

R คือ มูลค่าทรัพย์สินที่เหลือต่อบทที่ได้คิดค่าเสื่อมแล้ว

n คือ อายุการใช้งานของทรัพย์สิน

ตัวอย่างเดิม

วิธีคำนวณ ราคาารถที่ต้องหักค่าเสื่อมราคาจริง ๆ เท่ากับ 150,000 — 5,000

$$= 145,000 \text{ บาท}$$

ค่าเสื่อมราคาแต่ละปี = $\frac{2}{10} = 20\%$ ของมูลค่าทรัพย์สินที่เหลือ

ปีแรกค่าเสื่อมราคา = $.20 (145,000) = 29,000$ บาท

ปีที่ 2 ค่าเสื่อมราคา = $.20 (145,000 - 29,000) = 23,200$ บาท

ปีที่ 3 ค่าเสื่อมราคา = $.20 (116,000 - 23,200) = 18,560$ บาท

----- =

----- =

ปีที่ 10 ค่าเสื่อม = $.20 (-----) = -----$

หักเช่นนี้ต่อไปเรื่อยจนครบ 10 ปี (ดังแสดงไว้ในตารางที่ 6.2) พอครบ 10 ปีแล้วจะมีจำนวนหนึ่งเหลืออยู่ไม่อาจหักให้หมดเหมือนวิธี Straight line method ฉะนั้นเพื่อสะดวกในการพิจารณาภาษี เกษตรกรอาจจะเปลี่ยนเป็นหักค่าเสื่อมเป็นแบบ Straight line method เมื่อไรก็ได้ เพื่อจะได้หักค่าเสื่อมให้หมดสิ้นไม่เหลือและเพื่อให้ใกล้เคียงความเป็นจริงมากขึ้น

3. วิธีคิดตามอัตราค่าเสื่อมที่ลดลงตามลำดับ (Sum — of — the — years — digits — method) วิธีนี้มีผลทำนองเดียวกับ Double declining balance method คือ ค่าเสื่อมในระยะปีแรก ๆ จะสูงกว่าปีถัดไป ผิดกันแต่ว่า Double declining balance method ใช้อัตราร้อยละตายตัวและราคาทุนทรัพย์สินก็ใช้ราคาสุทธิ คือ หักค่าเสื่อมสะสมออกแล้วซึ่งมียอดลดลงทุกปี แต่แบบนั้นสลับกัน คือใช้อัตราที่ลดลงทุกปีแต่ใช้ราคาทุนของทรัพย์สินตายตัว

ตัวอย่างเดิม

วิธีคำนวณ เอาอายุของทรัพย์สินมารวมกันตามลำดับสูงมาต่ำ จากตัวอย่างข้างต้น ผลบวกของจำนวนปี (10 ปี) ที่คาดว่าจะใช้รถแทรกเตอร์ คือ $10 + 9 + 8 + 7 + 6 + 5 + 4 + 3 + 2 + 1 = 55$ จำนวนนี้ให้เป็นตัวหารหรือเป็นตัวส่วน ปีที่คิดค่าเสื่อมเป็นตัวตั้งหรือตัวเศษ เศษส่วนที่ได้นี้คือ อัตราค่าเสื่อมราคาของราคาทุนทรัพย์สินแต่ละปี

ปีที่ 1 ค่าเสื่อมราคา	=	$\frac{10}{55}$ (145,000)	=	26,363.64 บาท
ปีที่ 2 ค่าเสื่อม	=	$\frac{9}{55}$ (145,000)	=	23,727.24 บาท
ปีที่ 3 ค่าเสื่อม	=	$\frac{8}{55}$ (145,000)	=	21,090.88 บาท
-----	=			
-----	=			
ปีที่ 10 ค่าเสื่อม	=	$\frac{1}{55}$ (145,000)	=	2,636.36 บาท

จากตัวอย่าง การคิดค่าเสื่อมราคาแบบ Double declining balance และแบบ (Sum—of—the—years—digits นั้น เกษตรกรสามารถหักค่าเสื่อมออกจากราคาทรัพย์สินได้เป็นจำนวนมากในปีแรก ๆ ผิดกับแบบ Straight—line ซึ่งหักค่าเสื่อมเป็นจำนวนสม่ำเสมอทุกปี การจะหักแบบไหนขึ้นอยู่กับเกษตรกรต้องการจะหักมากในปีแรก ๆ หรือต้องการจะหักเท่ากันทุกปี หรือต้องการจะใช้ 2 วิธีรวมกัน แต่สำหรับเกษตรกรบางคนเห็นว่า การคำนวณแบบ Straight line ง่าย รวดเร็ว และเหมาะสมคตินอกจากฟาร์มที่มีกิจการใหญ่มากและมีทรัพย์สินมาก การเลือกวิธีคำนวณค่าเสื่อมราคาจะใช้วิธีใดอาจจะต้องดูนโยบายของกิจการที่มีส่วนสัมพันธ์กับกำไรสุทธิประจำปีของกิจการ นโยบายในการเสียภาษีเงินได้และนโยบายในการลงทุน

ตารางที่ 6.2
การคำนวณค่าเสื่อมโดยใช้วิธีต่างกัน 3 ชนิด*

ปีที่	Straight Line	Double-Declining ** Balance	Sum-of-the ** year's Digits
1	14,500	29,000	26,360
2	14,500	23,000	23,730
3	14,500	18,560	21,090
4	14,500	14,850	18,450
5	14,500	11,880	15,820
6	14,500	9,500	13,180
7	14,500	7,600	10,550
8	14,500	6,080	7,910
9	14,500	4,870	5,270
10	14,500	3,890	2,640
รวม	145,000	129,230	145,000

* ต้นทุนทรัพย์สินที่ซื้อมา 150,000 บาท 5,000 บาท อายุการใช้งาน 10 ปี

** การคำนวณบัคเลขหลักสุดท้ายให้เป็นเลขศูนย์

ข้อมูลหรือตัวเลขต่างๆ ในงบรายได้มาจากการจัดบันทึกรายการรับจ่ายเอาไว้ ดังนั้นไม่มีอะไรที่ไปกว่าการจดที่ถูกต้องสมบูรณ์อย่างน้อยที่สุดข้อมูลรายรับจ่ายก็อาจเอามาจากต้นฉบับเช็คที่ส่งจ่ายจากธนาคารและใบฝากเงินธนาคารเพื่อคิดภาษีเงินได้ประจำปี ในทางตรงกันข้าม ถ้าทำอย่างรอบคอบ ผู้ลงบัญชีจะจัดบันทึกข้อมูลหรือข่าวสารทั้งทางการเงินและรายละเอียดของแต่ละรายการ (each transaction) ซึ่งพร้อมที่จะวิเคราะห์และใช้ในการจัดการการเงินได้

งบรายได้จะเป็นเครื่องมือวิเคราะห์ที่มีประโยชน์มากถ้าหากมีรายการสรุปประจำปีเพียงพอที่จะทำการเปรียบเทียบได้ แนวโน้มในหุ้นที่เป็นทรัพย์สินอาจจะช่วยให้เห็นถึงความต้องการที่ต้องเอาใจใส่เป็นพิเศษที่จะควบคุมปัจจัยการผลิตอันหนึ่ง ยิ่งกว่านั้นถ้าการลงทุนในทรัพย์สินเพิ่มขึ้นมากเมื่อเทียบกับรายได้ กสิกรก็ต้องดูโครงสร้างของหุ้นทั้งหมดอย่างใกล้ชิด อาจจะเป็นว่า

เขาลงทุนในทรัพย์สินถาวรมากกว่าความสามารถของทรัพย์สินที่จะทำรายได้ให้ เมื่อเอากำไรตั้ง
 หารด้วยทุนของตนเอง (Equity) ก็จะได้รายได้ต่อทุนของตนเอง (Return on Equity) ซึ่ง
 เป็นตัวกำหนดที่สำคัญของการเติบโตของฟาร์ม

2. งบดุล (Balance Sheet)

ตรงข้ามกับงบรายได้ งบดุลเป็นการย่อเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจในช่วงระยะเวลาหนึ่ง
 บางคนเรียกงบดุลว่างการเงิน (Financial Statement) งบทุนสุทธิ (Net worth Statement)
 งบดุลเป็นเสมือนภาพของสถานะการเงินของฟาร์ม ณ เวลาหนึ่ง (a specific time) ในงบดุลจะ
 ปรากฏรายการสินทรัพย์ (Assets) และหนี้สิน (Liabilities) ของฟาร์ม วัตถุประสงค์ก็เพื่อให้
 เห็นถึงทรัพย์สินที่เปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่ายหรือสภาพคล่อง (liquidity) และการพันสภาพหนี้สิน
 (solvency) ของฟาร์มในเวลาใดเวลาหนึ่งโดยเฉพาะ ดังนั้น ความสำคัญของงบดุลก็คือวันที่ทำ
 งบดุลนั้นมา

ในงบดุลแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ด้านหนึ่งลงรายการสินทรัพย์ทั้งหมดของฟาร์ม อีกด้าน
 หนึ่งลงรายการที่ตรงข้ามกับทรัพย์สินคือหนี้สิน ค่าทั้งสองด้านจะเท่ากันเสมอ

ตารางที่ 6.3

งบดุล

ชื่อ ฟาร์ม ก. สินทรัพย์		วันที่ 31 ธันวาคม 2531 หนี้สินและทุน	
สินทรัพย์หมุนเวียน	(บาท)	หนี้สินหมุนเวียน	(บาท)
เงินสดในมือ เงินฝาก และตัวเงิน	500	ตัวเงินจ่าย	4,000
ปศุสัตว์มีไว้ขาย	13,700	ตัวเงินถึงกำหนดชำระ	4,500
พืชมีไว้ขาย	3,000	ภาษีค้างจ่าย	300
อาหารสัตว์	4,500	ผ่อนค่าเครื่องจักรกล	2,500
ของใช้เบ็ดเตล็ด	1,000	ผ่อนค่าจ้าง	4,000
อื่น ๆ	—		
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	23,000	รวมหนี้สินหมุนเวียน	15,300

ชื่อ ฟาร์ม ก. สินทรัพย์		วันที่ 31 ธันวาคม 2531 หนี้สินและทุน	
สินทรัพย์ถาวร		หนี้สินระยะยาว	
ปศุสัตว์พันธุ์ 48,500		หนี้จำนอง (หักส่วนที่ผ่อนออกซึ่ง แสดงไว้ในหนี้สินหมุนเวียน)	64,000
หัก สำรองค่าเสื่อม 3,200	44,800	หนี้เครื่องจักรกล (หักส่วนที่ผ่อน)	2,500
เครื่องจักร 48,500		รวมหนี้ระยะยาว	66,500
หัก สำรองค่าเสื่อม 18,500	30,000	รวมหนี้สินทั้งหมด	81,800
โรงเรือน 29,000			
หัก สำรองค่าเสื่อม 15,000	14,000	ทุนสุทธิ (Net Worth หรือ Owner Equity)	222,000
ที่ดิน	192,000		
รวมสินทรัพย์ถาวร	280,000		
รวมสินทรัพย์ทั้งหมด	303,800	รวมหนี้สินทั้งหมดและทุนสุทธิ	303,800

ค้ำสินทรัพย์ (Assets) ประกอบด้วย

1. สินทรัพย์หมุนเวียน (Current Assets) ได้แก่เงินสดซึ่งรวมถึงเงินสดในมือ และเงินฝากธนาคาร หลักทรัพย์ที่ซื้อขายกันในตลาด (Marketable Securities) ตัวรับเงิน (Notes Receivable) ลูกหนี้ (Accounts Receivable) มีลูกหนี้การค้าและสำรองหนี้สูญ ทรัพย์สินคงเหลือ (Inventory) ได้แก่ปศุสัตว์หรือพืชที่เตรียมไว้ขาย เป็นต้น รายได้ค้างรับ (Accrued Income) ได้แก่ ค่าเช่าค้างรับ เช่น ค่ารถแทรกเตอร์ และดอกเบี้ยค้างรับ ค่าใช้จ่ายล่วงหน้า (Prepaid Expenses) ได้แก่ ค่าเช่า เบี้ยประกัน ดอกเบี้ย ซึ่งจ่ายล่วงหน้า

สินทรัพย์หมุนเวียนดังกล่าวนี้อาจจะเปลี่ยนมือหมุนเวียนเป็นเงินสดได้ภายในรอบระยะเวลาดำเนินงานโดยปกติ และการเปลี่ยนแปลงเงินสดจะไม่กระทบกระเทือนต่อกิจการฟาร์ม

2. สินทรัพย์ถาวร (Fixed Assets) ได้แก่ ที่ดิน อาคาร เครื่องจักร และสำรองค่าเสื่อมราคาหรือค่าสึกหรอ เป็นต้น สินทรัพย์เหล่านี้ผู้ให้กู้ไม่สามารถจะถือเป็นเงินสดเพื่อใช้หนี้ตามข้อผูกพันระหว่างปี โดยไม่กระทบกระเทือนการดำเนินงานของฟาร์ม อย่างไรก็ตามในทางเกษตรจะมีสินทรัพย์อีกประเภทหนึ่งเรียกว่า สินทรัพย์กึ่งถาวร (Intermediate Assets) ซึ่งได้แก่ทรัพย์สินที่มีอายุการใช้งานระยะสั้น เช่น รถไถเล็ก ๆ เครื่องสูบน้ำ รั้วคัตวึกษา ปศุสัตว์พันธุ์ เป็นต้น สินทรัพย์ประเภทนี้มีความคล่องตัวน้อยกว่าสินทรัพย์หมุนเวียน แต่จะขายเป็นเงินสดได้ง่ายกว่าสินทรัพย์ถาวร แต่บางครั้งเกษตรกรจะรวมสินทรัพย์ประเภทนี้ไว้ในสินทรัพย์ถาวร

ค้ำหนัสน (Liabilities) ประกอบด้วย

1. หนี้สินหมุนเวียน (Current Liabilities) หรือหนี้สินระยะสั้น หมายถึงหนี้สินหรือพันธะทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามปกติและครบกำหนดชำระภายในรอบระยะเวลาดำเนินงานตามปกติซึ่งมักมีระยะเวลา 1 ปี หนี้สินหมุนเวียนได้แก่ ตัวจ่ายเงิน (Notes Payable) เจ้าหนี้การค้า (Account Payable) คือเจ้าหนี้ที่เกิดขึ้นจากการซื้อเชื่อ เช่น ซื้อเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย ย่ำมาแมลง เจ้าหนี้ระยะสั้นทั่วไป (Account Currently Payable) คือเจ้าหนี้ที่เกิดจากการซื้อทรัพย์สิน ค่าแรงค้างจ่าย เงินทรวงหรือเงินยืมจากผู้มีส่วนในฟาร์ม ระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปีนับจากวันที่ในงบดุลส่วนหนึ่งของเงินกู้ระยะยาวจะต้องผ่อนชำระในปีงบดุลรวมทั้งค่าผ่อนส่งอสังหาริมทรัพย์

เมื่อหักหนี้สินหมุนเวียนออกจากทรัพย์สินหมุนเวียนจะได้เป็นทุนดำเนินงาน (Working Capital) หรือทุนหมุนเวียน (Current Capital)

2. หนี้สินถาวร (Fixed Liabilities) หรือหนี้สินระยะยาว หมายถึงหนี้สินซึ่งมีอายุชำระเกินกว่า 1 ปี หนี้สินถาวรได้แก่ ตัวเงินระยะยาว (Note Payable) เงินกู้ระยะยาว (Long term loans) เจ้าหนี้จำนอง (Mortgage Payable) พันธบัตรเงินกู้หรือหุ้นกู้ (Bonds Payable) เป็นต้น หนี้สินระยะปานกลางอาจจะรวมไว้ในหนี้สินถาวรก็ได้

3. ทุนที่เป็นส่วนของเจ้าของฟาร์มหรือทุนสุทธิ (Equity or Net Worth) หมายถึงส่วนทั้งหมดของกิจการซึ่งเจ้าของฟาร์มมีสิทธิหลังจากหักหนี้สินทั้งหมดแล้ว หรืออาจจะกล่าวได้ว่า เป็นส่วนแตกต่างระหว่างทรัพย์สินและหนี้สินทั้งหมด (ทรัพย์สิน - หนี้สิน) หมายความว่าบรรดา

เจ้าหนี้ทั้งหลายย่อมมีสิทธิเหนือทรัพย์สินก่อนเจ้าของฟาร์ม เจ้าของฟาร์มจะต้องชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้เสียก่อน ทรัพย์สินที่เหลือจึงจะเป็นของตนเอง ถ้าหากกิจการฟาร์มไม่มีหนี้สินเลย ทุนที่เป็นส่วนของเจ้าของฟาร์มก็คือทรัพย์สินทั้งหมดในฟาร์ม

ตัวเลขจากงบคุณมีประโยชน์ในการวิเคราะห์ฐานะของฟาร์ม การวิเคราะห์งบคุณควรจะดูทั้งทิศทาง direction และขนาด magnetude ของการเปลี่ยนแปลงในช่วงเวลานั้นๆ เช่น ทุน Net Worth เพิ่มขึ้นหรือลด และมากน้อยแค่ไหน และควรตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงภายในโครงสร้างทางการเงินที่ทำให้ Net Worth เปลี่ยนแปลงด้วย เช่น การที่ Net Worth เพิ่มขึ้นอาจจะไม่ใช่เพราะมีกำไรจากการดำเนินงานแต่อาจจะเนื่องมาจากราคาทรัพย์สินคงที่ เช่น ที่ดินมีราคาสูงขึ้น เมื่อเป็นเช่นนั้นอาจจะกล่าวได้ว่า กิจการฟาร์มไม่มีความก้าวหน้า หรือถ้ามักมีน้อยลงๆ ที่มี Net Worth เพิ่มขึ้น

นอกจากนี้การวิเคราะห์การเงินของฟาร์มควรจะดูการเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินที่มีสภาพคล่อง liquidity อย่างใกล้ชิด ตัวอย่างเช่น ทรัพย์สินทั้งหมด และ Net Worth ของฟาร์มเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันทรัพย์สินที่มีสภาพคล่องของฟาร์มอาจจะลดลงอยู่ในขั้นอันตราย คือเจ้าของฟาร์มไม่มีเงินพอจะชำระหนี้ได้เมื่อถึงกำหนด สภาพเช่นนี้อาจจะเกิดขึ้นได้ถ้าหากเกษตรกรขยายธุรกิจโดยการลงทุนมากเกินไปที่ฟาร์มจะหาเงินสดจากกิจการฟาร์มมาใช้เป็นทุนดำเนินงานและการชำระหนี้ที่เกิดจากการขยายธุรกิจ

ทุนดำเนินงานซึ่งได้จากทรัพย์สินหมุนเวียนลบด้วยหนี้สินหมุนเวียน จากตารางที่ 6.3 งบคุณของฟาร์ม ก. เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2521 มีทุนดำเนินงานอยู่ $23,000 - 15,300 = 7,700$ บาท ผู้วิเคราะห์การเงินควรติดตามอย่างใกล้ชิดถึงการเปลี่ยนแปลงในทุนดำเนินงาน เพราะเป็นเครื่องชี้ถึงการเปลี่ยนแปลงในสภาพคล่องของฟาร์ม

การเปลี่ยนแปลงใน Net Worth ยังใช้เป็นเครื่องวัดอัตราการเติบโตของฟาร์ม The Rate of Growth ซึ่งได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 4 การวัดการฟื้นสภาพหนี้สิน Solvency ของฟาร์มก็ดูได้จากงบคุณการใช้งบคุณวิเคราะห์การเงินและการจัดการจะได้กล่าวในเรื่องการวิเคราะห์อัตราส่วนในบทต่อไป

3. งบเงินสดหมุนเวียน (Cash Flow Statement)

งบเงินสดหมุนเวียน (Cash Flow Statement) บางคนอาจจะเรียกว่า งบแหล่งที่มาและใช้ไปของเงินทุน (Sources and Uses of Funds Statement) งบเงินสดหมุนเวียนเป็นการ

ข้อธุรกิจทางการเงินสดของกิจการฟาร์มในช่วงหนึ่ง ๆ เช่น เดือนหนึ่ง ไตรมาสหนึ่ง หรือ ปีหนึ่ง
งบรายได้และงบดุลที่กล่าวมาแล้วเป็นการวัดความก้าวหน้าทางธุรกิจและฐานะการเงินของฟาร์ม
แต่ทั้งเงินสดหมุนเวียนจะแสดงรายการที่เป็นเงินสดจริงๆ ไม่ว่าจะป็นรายได้ในฟาร์ม นอก
ฟาร์ม รายจ่ายต่างๆ ค่าใช้จ่ายในครอบครัว เงินที่ถอนออกมาเป็นเงินเดือนผู้จัดการฟาร์ม
สำหรับฟาร์มที่เป็นรูปบริษัท รายการเกี่ยวกับหนี้สินก็จะแสดงถึงการชำระเงินต้น การหาเงินกู้
ใหม่ ซึ่งในงบรายได้จะแสดงเพียงแต่การชำระดอกเบี้ยเท่านั้น นอกจากนี้บางรายการที่เห็น
ไม่ชัดเจนหรือไม่ปรากฏอยู่ในงบรายได้และงบดุล คือการซื้อขายทรัพย์สิน เช่น เครื่องจักร
ปศุสัตว์พันธุ์ และอสังหาริมทรัพย์ต่างๆ รายจ่ายเกี่ยวกับทรัพย์สินเหล่านี้จะแสดงในงบรายได้
ในรูปค่าเสื่อมประจำปี แต่จำนวนเต็มของการซื้อขายจะปรากฏอยู่ในงบเงินสดหมุนเวียน
การกู้ยืมหรือการชำระหนี้ภายในปีก็จะไม่ปรากฏในงบรายได้และงบดุล แต่จะถูกลงไว้ใน
งบเงินสดหมุนเวียน

งบเงินสดหมุนเวียนมีประโยชน์ต่อผู้ให้กู้ยืมและต่อเกษตรกรผู้กู้ กล่าวคือ บางครั้ง
ผู้ให้กู้ยืมมักจะพบว่า เกษตรกรผู้กู้ มีรายได้สุทธิสูงมีงบดุลที่ดี แต่การชำระหนี้ตามข้อผูกพัน
ทางการเงินของเขาค่อนข้างช้า ดังนั้นจึงควรดูสมูฐานและแก้ปัญหาทางการเงิน โดยการจัดทำและ
วิเคราะห์เงินสดหมุนเวียนของฟาร์ม แม้ฟาร์มที่ไม่มีปัญหาทางการเงิน งบเงินสดหมุนเวียน
ก็จะช่วยในการหาแหล่งเงินทุนและการใช้เงินทุน งบเงินสดหมุนเวียนเปรียบเสมือนแผนในการ
ปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ ซึ่งจะทำให้ทราบถึงความต้องการแรงงาน ทุน และปัจจัยการผลิตต่างๆ
เกษตรกรจะพบความลำบากถ้าหากเขาไม่มีเงินสดเพียงพอที่จะจ่ายค่าแรงงาน ซื้อปัจจัยการผลิต
หรือชำระหนี้สินเมื่อถึงกำหนด และการที่เขาไม่มีเงินสดใช้ให้ทันเวลาที่ต้องการ โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งการชำระหนี้จะเป็นผลเสียต่อตัวของเขาเอง คือจะทำให้เครดิตของเขาเสียไป

การหมุนเวียนของเงินทุนในธุรกิจฟาร์มจะเป็นการหมุนเวียนต่อเนื่องของแหล่งที่มา
ของเงินทุนไปยังการใช้เงินทุน กล่าวคือ เงินทุนที่ได้มาและที่ใช้ไปต้องเท่ากันเสมอ รายการ
ที่ลงในงบเงินสดหมุนเวียนหรืองบแหล่งที่มาและใช้ไปของเงินทุนมาจากงบดุลและงบรายได้ การ
เปลี่ยนแปลงในงบดุลจะแสดงให้เห็นโดยการเพิ่มขึ้น (increase) หรือการลดลง (decrease)
รายได้รายจ่ายจากงบรายได้ก็จะแสดงในรูปการเพิ่มและการลดเช่นเดียวกัน รวมทั้งธุรกิจการเงิน
ที่ไม่ปรากฏทั้งในงบดุลและงบรายได้รายจ่าย เช่น การซื้อทรัพย์สิน การกู้ยืมที่ชำระคืนไปแล้ว
ในระหว่างปี ก็นำมาลงในงบเงินสดหมุนเวียน